

ZADRUGAR

Glasilo „Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Sloveniji“ v Ljubljani VII

Izhaja vsakega prvega v mesecu. = Naročnina letno za nečlane Din 18.—. = Posamezna številka stane Din 1'50. = Dopisi in reklamacije naj se pošiljajo na upravni odbor N. Z. U. D. Ž. Ljubljana VII

Človečanstvo in solidarnost v zadrugi

Očetje zadrugnega gibanja so z oduševljenim idealizmom propagirali zapoved človečanstva v zadrugi.

Četudi so med Rochdalskimi pionirji in voditelji nemškega zadrugnega pokreta, kakor Schultze, Delizsch, Raiffeisen, Huber, obstojale gotove sistematične in kulturne razlike, je vendar pri vseh imenovanih prevladovalo naziranje, da so zastopali en cilj: pomagati malemu človeku.

Oni so hoteli pokazati pot, potom katere bi se došlo do omiljenja ubošva in izkoriščevanja, potom katere bi se preprečilo razdrobljenje človeških moči v medsebojnem boju.

Hoteli so postaviti princip medsebojnega zaupanja pri delu za skupno upravljanje lastnih podjetij in sicer ne samo v teoriji, marveč tudi v praksi.

S tem so nam dali za vzgled njihovo lastno življenje, ki se je izražalo v pravcu, biti človek in delovati kot človek.

Imeli smo velike moče, ki so si stekli veliko slavo in priznanje in o katerih še danes pišejo zgodovinarji s posebnim spoštovanjem, dasiravno o uplivu njihovih giantskih dejanj danes ni niti duha niti sluha. Ostala so samo zgodovina.

Kako drugače je z deli velikih moč, ki so dali temeljne nauke današnjemu dobro se razvijajočemu zadrugi. Niso ostala nepozabljena. Oni so sejali seme medsebojne ljubezni in zaupanja, ki je še danes prva gonilna sila v zadrugi in ki žanje trajne uspehe.

Tisoči in tisoči cenijo še danes moče, katerih junaštvo leži v tem, da so hoteli dvigniti človeštvo na višjo gospodarsko in kulturno stopnjo.

Milijone in milijone ljudi pa obseva blagoslov človečanstva, ki se razširja z zanosom na še nadaljne rodove in stanove.

Pri vsem tem bi se zelo motili, ako bi hoteli pripisovati zadrugi čisto karikativen značaj, kakor jih poznamo pri institucijah, ki so svoje delovanje postavili na dobrodelnost ljubezni do bližnjega.

Temeljna miselnost zadrugne socialne etike je pa povsem drugačna od takozvane dobrodelnosti.

Zadrugiška veda hoče človeku obvarovati vero v lastno moč in lastno zmožnost, in ki v prvi vrsti apelira na človekovo samozavest.

Zato je solidarnost zadrugnikov zasidrana v zadrugi kot princip človečanstva.

V naravi poganjajo korenine in korenice, ki preprežajo zemeljsko skorjo, da združene obvarujejo škode dreves pred burjo in viharjem.

Na isti način se združujejo v zadrugi male moči, da ustvarjajo velika podjetja, ki jih potem s prirojenim odporom branijo pred sovražno premočjo.

Pri tej obrambi podpirajo eden drugega z medsebojnim oduševljenim hoteljem: »Pomagati si« in »Služiti si«.

Vsakdo postavi svojo moč v obrambo.

Zadruga solidarnost ne pozna v gospodarskem boju brezobzirnosti, kakor jo opažamo v kapitalistično gospodarski konkurenci.

Ona pospešuje prijateljsko konkurenco v tekmovanju za gospodarski napredek.

Zadruga solidaritetna misel ne trpi pretirane lakomnosti, kakor jo najdemo pogosto v današnji kapitalistično svetovni gospodarski konkurenci.

Tako je v resnici.

Človek od danes je svojemu bližnjemu bližji z razumom nego s srcem. On ima pač interes za medsebojnost, a nobenega sočutja do skupnosti. Čut do skupnosti je precej ošibil, ker v resnici leži razpoloženje časa v brezobzirnosti in ravnodušnosti.

Temu nasproti vodi zadruga zelo dober boj.

Zadruga združuje in preprečuje razdor med človeštvom in obnavlja osebna razmerja od človeka do človeka na temeljni vzajemnosti medsebojne ljubezni in zaupanja.

Zadruga pospešava, da pride do besede srce in ne samo razum. Tudi v gospodarstvu, ker je morda v gospodarstvu to najbolj potrebno.

Četudi zadruga do danes še ni očistilo vseh brazd in peg z človeškega

obraza, ki jih je vsekal ubošvo in izkoriščevanje, je vendar doseglo, da je zajelo največjo bridkost, brazdo medsebojnega sovraštva.

Naj bi vzkliko v naših srcih seme čiste človečanstva, naj pride do besede poleg razuma še srce, potem smo prepričani, da bo ta želja prinesla blagoslov nam in našim potomcem.

Skupščina Saveza Nabavljalnih zadrug v Sarajevu

Dne 2. in 3. junija se je vršila glavna skupščina našega Saveza, na katerega je poslala naša Nabavljalna zadruga dva delegata in sicer predsednika Čerčeka in podpredsednika Rupnika.

V zadnji številki našega lista smo članstvo obvestili o pisemnih predlogih, ki jih je stavila naša zadruga za to skupščino.

Ker bo članstvo gotovo zanimalo o uspehu naših predlogov, omenjamo predvsem predlog glede zvišanja kredita in odpravo maksimiranja kredita poedinim zadrugam.

S tem našim predlogom smo v celoti uspeli in sicer je bil odglasovan sklep, da lahko dobi vsaka poedina zadruga po Din 1500.— kredita na člana brez maksimiranja, kakor doslej, pod pogojem vestnega gospodarstva, blagovnega prometa in bilančnega uspeha.

Naši zadrugi se je pa radi hitrega naraščanja članov dovolil še izjemen kredit od 4 milijonov dinarjev, da zamore kriti nabavke živil, ki so se podvojile.

Ostali predlogi so se odstopili novemu upravnemu odboru v študij in izvršitev.

Ako upoštevamo samo ta uspeh, potem se je odposlanje delegatov dobro amortiziralo.

Med najvažnejše točke je spadala gotovo debata o izmenah in dopisih dosedanje Uredbe o Nabavljalnih zadrugah.

Predvsem je treba omeniti, da se je z novo izmeno predpisalo prisilno članstvo, ako Savez to pismo zahteva za poedine kroge.

Druga važna določba je, da smejo poleg Nabavljalnih zadrug državnih name-

ščencev v istem okraju obstojati še »Nabavljalne zadruga drž. železniških uslužbencev«, kar doslej ni bilo dovoljeno.

Izjemo je pač delala naša »Nab. zadruga«, ki je obstojala le na podlagi soglasnega sklepa upravnega odbora Saveza, da se nas sprejme kot članico.

Dalje predpisuje nova določba osniva-nje kreditnih zadrug v okvirju Saveza.

Tem novo ustanovljenim kreditnim zadrugam je Savez dolžan dati na razpolago 30 milijonov dinarjev. Za davanje tega kredita se izdelava še poseben pravilnik.

Dalje nova določba predpisuje ustanavljanje »Stavbenih zadrug drž. nameščencev«, za katere ima dati Savez iz svojih sredstev 30 milijonov dinarjev. Tudi za dajanje tega kredita se izdelava poseben pravilnik.

Član teh dveh omenjenih zadrug lahko postane samo oni, ki je že član »Nabavljalne zadruga«.

Toliko o uredbi. Na drugem mestu se bomo z izmenjavo uredbe pečali še s posebno razpravo.

Glavna skupščina je tudi sprejela predlog, da more dati Savez iz svojih sredstev svojim članicam poleg 1500.— dinarjev kredita na člana še poseben kredit za skupno nabavo goriva za zimo, za člane zadruga v izmeri 75 % vrednosti nakupljenega ali obvezno naročenega goriva.

Sploh se je gibala skupščina Saveza v znamenju napredka, v znamenju zadruga vzajemnosti in zadruga ideje.

Cel potek skupščine je pokazal, da so se delegati zavedali velike misije za procvit in napredek zadrugaštva, zato so bili tudi storjeni sklepi vredni tega zavedanja.

Po izvršeni debati in raznih internih vprašanjih poedinah zadrug, je bila skupščina zaključena v najboljšem razpoloženju.

H koncu moramo pripomniti še to činjenico, da je naša Nabavljalna zadruga uživala na skupščini največje priznanje, ker spada med najboljše upravljane in najbolj uspešne članice.

Kot najmočnejša članica je naša zadruga prejela pohvalo za njeno najvzornejše poslovanje.

To priznanje nam daje zavest, da smo na pravem potu in pogum, da bomo znali i v bodoče korakati vsem težkočam nasproti z istim uspehom kakor doslej.

To priznanje, ki nam je bilo od strani Saveza tudi že pisмено dostavljeno, pobija pač samo po sebi vse one naše nasprotnike, ki razširjajo neosnovane in lažnjive vesti, da smo pred konkurzom.

Priznanje, ki smo ga prejeli od našega najvišjega foruma, nam vliva še po-

nos, da s prezirom gledamo na zagrizene nasprotnike našega železničarskega pokreta.

Ob priliki skupščine sta si delegata ogledala še »Zadruga železniških uslužbencev direkcije Sarajevo«, ki prehranjuje preko 8000 železničarjev.

To podjetje so si železničarji ustanovili na razpuščenih »Gospodarski poslovanici«, ker so znali državi vzeti iz rok to prehranjevalno institucijo kot svojo lastnino.

Poleg nabavk živil se ta zadruga peča tudi z manufakturnim oddelkom, ki preskrbuje svoje člane z najboljšimi kvaliteta-mi z odplačevanjem na obroke potom uradnega odtegovanja.

Poleg te zadruga so si ustanovili bosanski železničarji še kreditno zadruga, ki se peča s štednjo in dajanjem primernih posojil.

Poleg tega se ta zadruga peča še z zavarovanjem, ki je že v početku pokazalo prav lep uspeh.

Naša dva delegata sta z zanimanjem ogledovala in proučavala te železničarske ustanove, ki dokazujejo, da so naši bosanski tovariši možje na mestu.

Povsod, kjerkoli sta se zadržavala, sta našla najvzornjši red in disciplino, in mi moramo našim bosanskim poklicnim tovarišem na dosedanjih uspehih le čestitati.

Le eno jima je kalilo veselje, namreč dejstvo, da se zadruga gibanje v Sarajevu preveč istoveti z strokovno železniško organizacijo, ki zna vspricho razmer imeti še slabe posledice.

Zadruga gibanje mora biti prosto vseh političnih in strokovno organizatoričnih spon, ker le prosta in brez vseh spon delujoča zadruga zamore nemoteno kvišku.

Nočemo se na tem mestu spuščati preveč v interne železniške razmere naših Sarajevčanov, ker smo prepričani, da bodo znali iz sedaj zamotanih razmer speljati zadruga voz brez vsakih neprilik v naš Savez in le želimo, da se jim to skoro posreči.

Našim vrlim železničarjem zadrugarjem v Sarajevu želimo i v bodoče čimvečji uspeh.

S tem končamo naše poročilo, prepričani, da bodo naši člani odobraval i korake, ki smo jih storili v korist železničarskega zadruga gibanja.

Naša pravila

Z ozirom na to, da se bodo naša pravila glasom sklepa Savezne skupščine obdržane dne 3. in 4. junija t. l. v Sarajevu

spremenila in ker jih novi člani še nimajo, prinašamo slednjim izvleček, ki se glasi:

Člen 1.

Na temelju določil Uredbe zakona z dne 5. decembra 1920 (Službene Novine št. 292 z dne 30. dec. 1920, Uradni list za Slovenijo št. 9 z dne 28. jan. 1921 čl. 83) se ustanovi združenje z naslovom »Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic v Sloveniji«. Sedež zadruga je v Šiški — Ljubljana.

V slučaju potrebe se lahko ustanovi v posameznih krajih poslovalnice.

Člen 2.

Zadruga se ustanovi za nedoločen čas.

Člen 3.

Namen zadruga je preskrbovati člane z živežnimi, oblačilnimi in gospodarskimi potrebščinami, ter oddajati članom za njih osebno in hišno potrebo in načeloma za gotovi denar. Izjemoma sme blago oddajati tudi nezadrugarjem, kadar je tega na skladišču več, kakor je povpraševanje zadrugarjev po njem.

Člen 4.

Člani železniške nabavljalne zadruga smejo biti:

- a) aktivni uslužbenci drž. železnic kraljevine SHS;
- b) železniški rokodelci in delavci;
- c) železniški zdravniki;
- č) nastavljeni zadruga;
- d) železniški uradniki, zvaničniki, služitelji, rokodelci in delavci v pokoju ter oni, ki prejema jo stalno podporo odnosno miloščino.

e) udove in otroci umrlih železniških uslužbencev, kateri prejema jo penzijo, podporo odnosno miloščino iz železniških fondov.

Za vse velja pogoj, da biva jo v področju direkcije državnih železnic v Ljubljani.

Člen 5.

Vsakdo, ki želi pristopiti kot član k zadrugi, se mora pisмено obrniti na upravni odbor, ki o tem odloča.

Člen 6.

Članstvo se prične z dnem, ko se je prosilec sprejel med zadrugašnike, in ko je izpolnil pogoje čl. 8. in 9. teh pravil. Vsak član mora podpisati pristopno prijavo.

Člen 7.

Članstvo preneha:
1. s smrtjo člana;

2. s premestitvijo in izselitvijo iz okoliša zadruga;

3. ako član ne plača deleža v roku, ki je določen v členu 9 teh pravil, oziroma v roku, ki ga določi upravni odbor;

4. z izključitvijo.

Upravni odbor more izključiti iz zadruge vsakega člana:

a) ki bi trgoval z blagom nabavljenim pri zadrugi;

b) ki bi z razsodbo izgubil državljanске pravice, ali bi bil odpuščen iz službe;

c) ki bi se začel sam pečati s posli, ki jih vrši zadruga.

Izključiti se lahko tudi vsak član, ki deluje v obče proti koristim zadruga.

Člen 8.

Vsak član je dolžan plačati Din 5.— vpisnine.

Člen 9.

Vsak član je dolžan podpisati in vplačati vsaj 1 članski delež v znesku 300.— Din (tristo dinarjev). Ob vstopu je plačati najmanj eno desetino deleža (30.— Din) in 5.— Din vpisnine, ostanek pa lahko v devetih zaporednih mesečnih obrokih. Upravni odbor sme na prošnjo člana mesečne obroke podaljšati.

Člen 10.

Vplačani deleži so last zadružnikov. Dokler traja jamstvo jih zadružniki ne morejo dvigniti.

Člen 11.

Vplačani deleži se izplačujejo izstopivšim zadružnikom 15 dni potem, ko se je odobril zaključni račun poslovnega leta, v katerem je prenehalo jamstvo.

Člen 12.

Na vplačane deleže se zadružnikom ne izplačujejo nikake obresti.

Člen 13.

Za obveznosti zadruga jamči vsak član za vsoto vpisanih deležev in vrhutega še dvakrat toliko.

Člen 14.

Organi zadruga so:

1. Upravni odbor.
2. Nadzorni odbor.
3. Skupščina.
4. Upravnik s potrebnim osebjem.

Člen 15.

Upravni odbor sestoji iz devetih oseb, ki jih izvoli skupščina iz vrst zadružnikov.

Člani upravnega odbora se izvolijo za dobo 3 let.

Upravni odbor izvoli iz svoje sredine predsednika in podpredsednika.

Upravni odbor predstavlja in polnoveljavno zastopa zadrugo sodno in izvensodno, ter podpisuje za zadrugo.

Upravni odbor je pristojen, da odločuje o vseh poslih zadruga, ki ne spadajo po teh pravilih ali po Uredbi v pristojnost nadzornega odbora ali skupščine.

Zaradi hitrejšega izvrševanja poslov sme upravni odbor iz svoje srede določiti poslovni odbor, sestoječ iz dveh ali več članov.

Člani upravnega odbora so odgovorni zadrugi solidarno z vsem svojim imetjem za škodo, ki bi nastala iz njihovega protizakonitega ali nepravilnega poslovanja.

Člen 27. — 36.

Nadzorni odbor sestoji iz šest članov, ki jih vodi skupščina izmed zadružnikov za tri leta.

Voli se nadalje za dobo enega leta šest namestnikov članov nadzornega odbora.

Nadzorni odbor si izvoli iz svoje sredine predsednika in podpredsednika.

Člani nadzornega odbora so odgovorni zadrugi solidarno z vsem svojim imetjem za škodo, ki bi nastala zaradi protizakonitega ali nepravilnega vršenja njihovih dolžnosti.

Nadzorni odbor pazi, da se vse poslovanje zadruga vrši po določenih uredbe in pravil, pregleda najmanj vsake tri mesece, oziroma kadar smatra za potrebno knjige, listine in blagajno, pregleda po sklepu vsakega leta letni sklepni račun, poroča skupščini pismeno o svojem delovanju, in stavi predlog o absolutoriju upravnemu odboru.

Člen 36.

Zadružniki uveljavljajo svoje pravice glede upravljanja zadruga in nadziranja njenih organov na skupščinah, ki so redne in izredne.

Člen 37.—47.

Redna skupščina se skliče v začetku vsakega poslovnega leta in sicer najkasneje do konca marca (čl. 34. uredbe).

Skupščina se sklicuje s pozivom, ki se objavi po čl. 65. teh pravil najmanj 15 dni preden se sestane.

V pozivu mora biti dnevni red, dan, ura in kraj sestanka.

Članstvo morejo zastopati na skupščini delegati ali njih namestniki, ki si jih izvoli članstvo posameznih volilnih okolišev do konca februarja v letu.

V pozivu na skupščino mora biti navedeno, ali se vrši po delegatih ali po članih.

Skupščini, ki se vrši po delegatih, smejo prisostvovati tudi ostali člani, toda brez pravice do glasovanja.

Zborovanje za volitev delegatov je treba razglasiti v zadružnem glasilu »Zadrugar«, o izidu zborovanja je treba obvestiti upravni odbor in sporočiti imena delegatov.

Voli se na vsaki začetek 30 članov posameznega okoliša po en delegat in njegova namestnik.

Na občnem zboru ima delegat toliko glasov, kolikor članov zastopa. Sme pa s pooblastilom zastopati še enega delegata istega okoliša, ako je le-ta zadržan. Največ pa 60 glasov.

Na teh zborovanjih se stavlja tudi konkretne predloge za občni zbor, stavi eventuelne kandidate za upravni in nadzorni odbor i. t. d.

Delegati zdržujejo stike med vodstvom in članstvom, nadzirajo poslovanje zadruga po progi in se jih smatra kot zaupnike članstva.

Odločbe skupščine so polnoveljavne, kadar je na skupščini prisotnih več kakor ena desetina zadružnikov.

Skupščinam predseduje predsednik ali podpredsednik upravnega odbora. Ako bi pa bila oba zadržana, predseduje po letih najstarejši član upravnega odbora.

Predsednik imenuje skupščini tajnika, a skupščina izvoli takoj ob pričetku, ne glede na število prisotnih članov, dva overovatelja za skupščinski zapisnik, ki sta hkrati določena za štetje glasov.

Na skupščini se sklepa z večino glasov. Pri enakosti glasov se smatra, da je stavljeni predmet odklonjen.

Na skupščini se glasuje s tem, da zborovalci vstanejo ali dvignejo roko, ali da se napravita dve skupini, kakor pač smatra predsednik za umestnejše. Ako $\frac{1}{4}$ prisotnih zahteva, se glasuje poimensko.

Sklepi skupščine se vpišejo v zapisnik. Zapisnik podpišejo, ko se je poprej na skupščini prečital, predsednik, tajnik in dva overovatelja, ki vsi overijo s svojimi podpisi tudi priloge zapisnika.

Člen 48.—54.

Upravni in nadzorni odbor morata v skupni seji izvoliti za neposredno upravljanje vseh poslov v zadrugi posebnega upravnika; določita mu plačo in druge prejemke; z njim sklepata pogodbo, ga upokojita in odslovita.

Ostalo potrebno osebje nastavlja, mu določuje plačo in druge prejemke, ga kaz-

nuje, upokojuje in odpušča, upravni odbor sporazumno z upravnikom.

Člen 54.

Zadruga ima tele fonde:

1. rezervni fond;
2. pokojninski fond in
3. dobrotvorni fond.

Do teh fondov zadružniki nimajo nobene pravice (čl. 6. uredbe).

Člen 55.

Rezervni fond služi samo za pokritje izgube.

Člen 56.—65.

Poslovno leto prične z dnem vknjižbe (protokoliranja) in se konča 31. dec. istega leta. Pozneje prične pa 1. jan. in se neha vsako leto 31. dec.

Zadnji dan poslovnega leta mora upravni odbor sestaviti seznam (inventar) blaga v prodajalni in v zalogi, gotovine, efektov in vse druge imovine, nadalje zadružnih dolgov in pričetih z zaključevanjem knjig. Popis (inventar) je sestaviti tudi koncem poslovnega polletja.

V sklepnem računu morajo biti:

1. bilanca, v kateri so uvrščena vsa aktiva in pasiva zadruge;
2. račun dobička in izgube, ki mora izkazovati vse dohodke in izdatke zadruge;
3. izkaz zadružnikov in deležev.

Nadzorni odbor mora v teku 15 dni preizkusiti predloženi sklepni račun in ga primerjati s podpisom, s knjigami, z listinami in ostalimi dokazili.

Nadzorni odbor mora nadalje do 5. marca vsakega leta vrniti upravnemu odboru letni sklepni račun in sestaviti poročilo za redno skupščino.

Najkasneje do 15. marca vsakega leta je upravni odbor dolžan sklicati redno skupščino, da odločuje o sklepnem računu (čl. 34. uredbe).

Najmanj 5 dni preden se skupščina sestane, mora upravni odbor objaviti sklepni letni račun po členu 65 teh pravil (§ 37. uredbe).

Redna skupščina odloči končno o sklepnem letnem računu, ko sta se ji prečitela poročila upravnega in nadzornega odbora. V sklepnem letnem računu izkazani čisti letni pribitek porazdeli skupščina najmanj takole:

1. 30 odstotkov rezervnemu fondu;
2. 2 odstotka penzijskemu fondu;
3. 1 odstotek dobrodelnemu fondu;
4. 1 do 5 odstotkov upravnemu in nadzorovalnemu odboru po sklepu skupščine;

5. Od 1 do 5 odstotkov upravniku in osojbu po sklepu skupščine.

6. Ostanek kot povračilo zadrugarjem in po posebnih sklepih skupščine raznim fondom in v prid zadrugarjem.

Člen 65.

Vse objave zadruge se razglasi v združnem glasilu »Zadrugar« ali na vidnem mestu v združnih prostorih, o čemer se obvesti službena mesta drž. železnic v Sloveniji.

Stavbena zadruga „Bajtar“

V onem smislu, kot so ustanovili »Bajtarja«, ne deluje naša železničarska zadruga. Pričakovali so mnogi, da bodo s samim deležem 300.— Din položili temelj svoji hiši.

Bilo je malo razočaranja, predno je prišla do spoznanja resnica: za zgradbo je treba imeti denar, ali vsaj kredit. »Bajtar« je danes informacijska pisarna, ki daje svojim članom nasvete, ter jim pripomore do prostega prevoza gradbenega materiala.

Do lanskega leta je sezidalo 45 železničarjev — članov »Bajtarja« svoje hiše. Denarno so si morali pomagati, razun v 2 slučajih, sami. Denar so dobili železničarji — v kolikor ga niso imeli sami, od sorodnikov, od posojilnic in bank, dosti pa je pomagala tudi akcija ministra za socialno politiko s posojilom po 5% obresti na 15 letno odplačevanje. To posojilo je sedaj izčrpano in se dovoli nova posojila samo iz povrnjenega posojila.

Za letos se pripravlja ali že deloma zida 15 železničarjev. Ako bi delali bolj skupno železničarji, kakor železničarske gospodarske ustanove, bi dosegli večje uspehe.

Zida vsak zase, neodvisno od drugega. Če bi se zedinilo 6 — 10 članov in predali zidarska dela enemu stavbeniku — bi dosegli par posto ugodnejše cene. Premalo si pripovedujejo člani med seboj svoje izkušnje in bi bilo želeti, da si zbere »Bajtar« nekaj takih izkušenj.

Najde se n. pr. mizar, Silvester Golmajer, Ljubno pri Podnartu, ki dela poprečno 30% ceneje kot ljubljanski mizarji, drugi se izogne dragemu tesarju v Ljubljani, tretji dobi štedilnik iz dežele 20% cenejše kot v Ljubljani. Vse to so skrivnosti.

Imamo v Ljubljani, kot v Mariboru podobno društvo, ki drži svoj denar v banki oz. tujih posojilnicah, lastnim železničarskim zavodom ne zaupajo denarja.

Železničarjem na deželi povečini niti ni znano, da obstoja v Ljubljani stavbena zadruga železničarjev, kjer imajo kot člani pravico do prostega prevoza stavbenega materiala.

Stavbena zadruga »Bajtar«

ima radi velike zaposlenosti odslej svoje uradne ure ob ponedeljkih, sredah in petkih in sicer ob sredah in petkih od 15. do 16. ure, ob ponedeljkih od 18. do 19. ure v združnem lokalu, ki se nahaja v 4. nadstropju Ljubljanskega dvora, vhod iz Kolodvorske ulice, stopnišče 1. Dohod k združnemu lokalu je zaznamovan. Ako pade na katerega izmed teh dnevov praznik, tedaj odpadejo uradne ure ta dan.

Nekaj praktičnih nasvetov

Barve na rokah zmiti. Barvo od borovnic zmij z limonovim sokom ali pa drži roko v dimu zažganega žvepla (tudi žveplenke). Nesnago od orehov, lupljenja krompirja, jabolka, itd. zmiješ najbolje, če drgneš s kosom kislega jabolka, jesihom ali limonovo kislino.

Smolnate roke umiješ najbolje s petrolejem.

Nekaj o bencinu. Bencin se zelo rad vname, če se nahaja v večji množini. Treba ni niti dotikljaja z ognjem, temveč zadostuje že drgnjenje dveh kovinastih predmetov.

Vnetljivost odstraniš, če raztopiš v bencinu nekaj mila. Ker se pa vsako milo v njem ne raztopi, se nahaja v to svrhu v trgovini posebno »amonjakovo milo«.

Proti bolham se najlažje bojuješ, ako dobro zmešaš 75 gramov bergamotovega, 100 gramov sivkinega (lavendljevega), 25 gramov citronovega olja, 100 gramov premogovega bencina in 5 dkg 90% alkohola.

S to tekočino poskropi tla, obleko, perilo, postelje itd. in uspeh ti je zajamčen.

Kako naredimo nastavke za nočne svetilke? Predno začnemo nastavek (cilinder) uporabljati, denimo ga v posodo z mrzlo vodo, posodo postavimo na ogenj in pustimo, da voda polagoma zavre, nakar posodo zopet odstavimo, da se polagoma shladi.

Nastavek na to vzamemo ven, da se očisti in posuši. Nastavek postane po takem postopanju mnogo trdnjši, ter ne počni niti pri dotikanju plamena.

Kako ohraniš cvetje sveže? Odrezano cvetje se ohrani dosti več časa, če vtakneš peclje v pesek ali slano vodo, ali tudi v vodo, v kateri je raztopljenega nekaj salmijakovega prahu. Vodo vsaki dan premeni.

Kako narediš kolinsko vodo? Kolinsko vodo poceni narediš, če zmešaš dva dela rožmarinovega olja, 5 delov lavendljevega olja ali špajkovega, 12 delov limonovega olja z 2000 deli koncentriranega vinskega cveta in 2000 deli vode. Zmes

dobro zmešaj, ter precedi. Godna je za uporabo. Lavendljevo olje je boljše od špajkovega.

Moko imej vedno le na suhem prostoru. Vlažna moka ni dobra za pecivo.

Jajca, ki imajo svetlo lupino, so skoro gotovo stara.

Žamet; ne vržite proč ostankov baržuna (žameta), ker se s takimi da vsaka kovina izborna čistiti, kakor tudi pohištvo itd.

Kadar pereš svilen blago, prideni vodi nekoliko soli in blago bo ohranilo prvotno barvo, pa tudi mehkeje bo.

Ako imaš pri hiši limone, ki so se posušile, nalij v ponev vroče, a ne vrele vode in naloži vanjo limone. Na kraju štedilnika, kjer ne more vreti, pusti jih 2 uri. Nato pa shladi limone v isti vodi. Limone bodo kot sveže.

Kadar izprazniš zaboj za smeti in odpadke, zažgi v zaboju časopis! S tem zamoriš vse bacile.

Brezalkoholni sadni sok. Za otroke, bolnike, slabotne ljudi in za take, ki ne ljubijo alkoholnih pijač, moremo napraviti na sledeči način: Sadje se v sadnem mlinu zmelje in v stiskalnici spreša. Sprešani sok se precedi najprej skozi platnene prte, nato pa še na cedilu iz klobučevine. S precejenim sadnim sokom se napolnijo dobro osnažene steklenice, pa ne prav do vrha; kake 4 prste manj. Steklenice se zamašijo s plutovimi zamaški, ki so se par dni namakali v hladni vodi in nato še prekuhali. Pred uporabo se zamašek še otre s čisto platneno krpo. Napolnjene in zamašene steklenice se postavijo nato v kotel, da se jih skuha ali pravilno rečeno pasterizira. V kotel se vloži leseno mrežo, na katero se postavi steklenice in jih zalije do vrha z vodo. Nato se povezne na kotel pokrov in se zakuri.

To delo je potrebno vsled tega: v sadnih sokovih je mnogo glivic, ki povzročajo kipenje in spreminjajo sadne sokove v opojno vino. Ako sokove dovelj segrevamo, uničimo glivice in s tem preprečimo kipenje. S tem smo sokove pasterizirali.

Najbolj gotovo uničimo glivice tedaj, ako sokove zavremo. Ker pa dobi prevret sok neprijeten okus po kuhi, segrevamo sokove le do 70° C, ker že pri tako visoki toploti uničimo glivice.

Ko doseže toplota vode 70° C, se ogenj duši, da ostane toplota na tej višini.

Čez pol ure se pobere steklenice iz kotla in postavijo narobe v zaboj ter pokrijejo s kako rjuho, da se počasi ohlajajo.

Pasterizirane in ohlajene steklenice se nato vzamejo iz zaboja ter pomoči njih vrat v raztopljen parafin, to je snov, iz katere se delajo sveče. Steklenice so sicer

zaprte z zamaški, a to še ni prav gotovo, da ne bi prodrl zrak in ž njim glivice do soka. Prevlaka iz parafina pa zapre steklenice docela neprodušno.

Steklenice se shranijo za zimo najbolje na kakem hladnem kraju.

Slovenska dečva

Naša narodna noša, Slovenska dečva, ki je vznikla pred 7. leti, danes triumfira. Prve letošnje dečve, ki smo jih pred nekaj tedni opazali po Ljubljani, so res srčkane, istočasno pa apartne in pravi elegantne. Pogled na naše mladenke v dečvi nudi veselje in užitek.

Dečva odgovarja pristni narodni noši, duhu časa, ter je poleg tega zelo praktična. Narejena je iz narodnega, nageljnovnega blaga, zasnovanega na temelju naše prave slovenske narodne noše. Te domače nageljnovne vzorce je napravil naš umetnik Maksim Gaspari. Damam in Jugoslovenci Matici se je posrečilo, da so za to idejo pridobile Jugočeško tvornico v Kranju, ki je v svesti, da gre za narodno akcijo, radevolje prevzela naročila za blago.

Dečva obstoji iz krila in oprsnika, ošpetlja in predpasnika. Črn baržunast trak krasi krilo, ošpetelj in predpasnik pa čipke. Za okras so nikljasti gumbi.

Kot poletno oblačilo je dečva nedvomno zelo praktična, poleg tega pa še — cenena. Saj stane najdražja obleka iz svilne kvečjemu 300 Din.

Nageljnovno blago se dobiva tudi v naši zadrugi.

Zadružni vestnik

Pozivljamo vse člane, da pošiljajo življena naročila in knjižice v zabojih za dopošiljanje živil in ne s pošto. Dogaja se namreč, da prejmemo zaboje teden dni kasneje in še več kot naročila, in smo med tem že odposlali naročniku živila v naših zabojih.

Prosimo tudi člane, da napišejo trajno čitljivo na svoje zaboje lastno ime in naslovno postajo.

Nabava kuriva.

V poletnih mesecih vročine, ko so drva najbolj suha, bo zadruga dobavljala svojim članom v Ljubljani bukova drva. Prodajna cena bo, če jih vzamemo iz Gorjancev za žagana drva ca 23 para, če jih dobimo iz Iga, jih pripelje dobavitelj direktno na dom, in bi prišle na ca 125 Din meter.

Cena je razmeroma ugodna in drva so sedaj suha. Svetujemo, naj si nabavijo člani drva sedaj.

Podobno je s premogom.

V jesenskih mesecih, od septembra do decembra morajo čakati člani po 3 do 6 tednov, predno pridejo na vrsto. Dobe moker premog, vozi se po blatni cesti.

Tudi tu svetujemo, da si nabavljajo člani premog že sedaj. Komur prija pekleniški premog (Mursko Središče) in ta je dober, posebno za one štedilnike, ki ne vlečejo posebno, si ga lahko naroči direktno vsak član, ali pa potem zadruga.

Vsak železničar ima pravico do brezplačnega prevoza kuriva, 5000 kg na leto. Tovornina znaša iz M. Središča za Nab. zadrugo 15 Din za tono. Če si člani sami naroče, ali prinesejo uputnico za ta znesek, si ta znesek prihranijo. — Cena, če člani preskrbe uputnice za prevoz, dobe premog tono za Din 265.—, brez uputnice pa Din 280.— za tono.

Naročila za papriko.

Kdor želi, da mu zadruga preskrbi v ugodnem času papriko (zeleno, rdečo, sladko, ostro), naj to naroči v zadrugi pisмено ali ustmeno.

Paprika je pri nas malo udomačena jed, uporablja se največ za salato. Konzer-vira se kot n. pr. kumarce. Izreže se peclje in peške, zreže kot kislo zelje in nasoli, da voda izstopi. Ožme se vodo, ter stavi papriko v kozarce (posode) in dolije kuhane, shlaženega kisa.

Vse člane opozarjamo,

da ne izdamo nikomur blaga niti proti kreditu, niti proti gotovini, ako član ne prinese s seboj nakupne knjižice.

Brez nakupne knjižice je vsako izdajanje živil nemogoče in nedopustno.

S tem hočemo preprečiti nakup živil po osebah, ki niso člani naše zadruga.

Torej, prinesite s seboj nakupne knjižice!

Vse člane

nujno pozivamo, da ne izkoriščajo visokost kreditov, ki jih zadruga dovoljuje za nakup živilskih potrebščin.

Člani naj pomnijo, da je zadružno premoženje last vseh članov in ne morda par posameznikov.

Kdor prekomerno izkorišča ugodnosti kredita, ta dela na škodo onih članov, ki so si z razumnim gospodarstvom znali ustvariti pogoje, da vzlic vsej revščini po večini kupujejo proti gotovini.

Vzemite si vsi za vzgled člane gorenjskih prog, ki po veliki večini kupujejo proti gotovini.

Vsakdo naj si naloži samo toliko bre-men kolikor ve, da jih bo lahko nosil.

Vsaka lahkomišljenost v tem oziru ima lahko zle posledice za dotičnika, ki ne umeje imeti obzira do ostalih članov in ne zna čuvati dovolj premoženja, ki so ga od kamna do kamna znosili varčni in uvidni člani.

Korist zadruga in uspešen naš bodoči trgovski razvoj, nam narekuje, da še enkrat zakličemo: ne obremenjujte se s krediti, ne ležite v dolgoce, ampak skrbite, da svoje gospodinjstvo pripeljete na tako stopnjo, da boste pričeli kupovati z gotovino.

Iz trgovine

Skupno pošiljanje embalaže. Ponovno pozivljamo člane, da naj v interesu hitre in točne odpreme živčnih pošilk na progo, zberejo embalažo v posameznih postajah in jo k določenim terminom skupno vpošljejo zadrugi. Delegate in zaupnike članov prosimo, da organizirajo skupno vpošiljanje embalaže v svojih domicilnih postajah.

V zabojih naj člani vedno tudi vpošljejo posode za tekočine, mast in tudi paradižnike, ker teh v manjših dozah nimamo več.

Omejitev nakupovanja na kredit. Dnevi od 20. do 24. vsakega meseca so določeni izključno le za nakupovanje proti gotovini. V teh dneh se pod nobenim pogojem ne izdaja roba na kredit in niso dopustne nikake izjeme.

Popusti pri nakupu manufakture.

Onim, ki plačajo nabavljeno manufakture takoj, se dovoli sledeči popust:

- od 100 — 300 Din 2%,
- od 300 — 500 Din 3%,
- od 500 Din dalje 5%.

Popust se dobi tudi od delno plačane vsote.

Za izdelavo oblek imamo dogovor s krojačem M. Pučnikom, Ljubljana, Sodna ulica in g. Verhovcem, blizu postaje št. Vid Vižmarje. S. Pučnik je prvovrsten krojač, računa za kraj 350 Din poprečno, g. Verhovec tudi ne dela slabo, računa pa precej manje. Tako imajo naši člani izbiro.

Cenik živil za mesec julij 1928

Na reklamacije se ozira le takoj ob prejemu blaga!

Mlevski izdelki.

Moka pecivna, ostra Ogg	kg	5 50
Moka 0m ali 0g	"	5 50
Moka krušna št. 2	"	5 20
Moka krušna št. 3	"	4 70
Moka krušna št. 6	"	3 40
Moka ajdova II a	"	4 80
Moka ajdova I a	"	6 —
Moka ržena	"	5 —

Moka koruzna	"	3 40
Moka krmilna	"	2 30
Zdrob pšenični	"	6 —
Zdrob koruzni	"	4 20
Otrobi pšenični	"	2 20

Testenine.

Makaroni jajčni	kg	11 50
Makaroni domači	"	10 —

Zrnje.

Riž I. vrste	kg	9 40
Riž II. vrste	"	7 —
Koruza v zrnju	"	3 20
Kaša prosena	"	5 —
Ješprenj domači	"	5 50
Ješprenček za juho	"	9 —
Fižol koks	"	6 —
Fižol mandaljon	"	4 50
Fižol beli	kg	2 60
Leča debela	"	— —

Sladkor.

Sladkor v kockah	kg	15 —
Sladkor sipa	"	13 50
Sladkorčki (bonboni)	"	24 —
Sladkor v prahu	"	15 20

Kava

Kava Perl	kg	64 —
Kava Portorico	"	64 —
Kava surova I. vrste	"	52 —
Kava surova II. vrste	"	44 —
Kava žgana	"	62 —
Kava žgana »Special«	"	72 —

Kavne primesi.

Kava Kneipp	kg	14 —
Kava žitna	"	8 —
Kava vidrova	"	13 —
Kava figova	"	22 —
Kava Enrilo	škatla	16 —
Kava Enrilo	kg	20 —
Cikorija Franck	"	18 —
Cikorija kolinska	"	17 —

Drugi predmeti.

Mast domača	kg	26 —
Ceres mast, bela	"	26 —
Čajno maslo Ia	"	50 —
Čajno maslo IIa	"	44 —
Kuhano maslo	"	35 —
Paradižniki na vago	"	20 —

Delikatese.

Slanina tirolska	kg	32 —
Slanina krušna	"	24 —
Slanina »Hamburška«	kg	28 —
Slanina prekajena debela	"	28 —
Slanina papricirana	"	28 —
Salame navadne	"	18 —
Kranjske klobase	kom.	5 —
Reberca	kg	26 —
Prekajeno meso	kg	28 —
Svinjske glave brez kosti	kg	16 —
Med ajdov	kg	24 —

Sir trapist	"	25 —
Sir Edam, zelo pikanten	kg	40 —
Sir pol ementalški I.	"	32 —
Sir »Alpina«	"	20 —
Sir Permazan	"	88 —
Maggi na drobno	dkg	1 75
Juhan velike	stekl.	12 —
Juhan male	"	6 —
Juhan na drobno	dkg	1 10
Guljaž goveji	škatle	8 —
Jetrna pasteta	"	6 —
Sardelna pasteta	"	7 —

Sadje.

Češplje suhe bos. 80ice	kg	8 —
Hruške suhe domače	"	7 —
Orehi celi	"	8 —
Rožiči celi	"	7 —
Mandelni	"	48 —
Rozine fine	"	35 —
Grozdiči - Vamperli	"	18 —
Čebula	"	3 —
Česen	"	10 —
Limone	komad	1, 1 10
Fige v vencih	"	12 —

Tekočine.

Kis vinski	liter	6 —
Kis dvojno močan	"	4 —
Olje namizno	"	18 —
Olje bučno	"	20 —
Olje olivno	"	22 —

Potrebščine za perilo.

Milo Schicht, terpentini	kg	18 —
Milo Schicht	kg	15 20
Milo Zlatorog	"	14 —
Milo Zlatorog, terpentinov	"	16 —
Milo Gazela	"	14 —
Milo v kockah ala Marseill	"	15 —
Milo toaletno »Apolo«	komad	7 —
Milo toaletno »Elida«	"	8 —
Milo toaletno »Speick«	"	6 —
Milo toaletno »Glycerin«	"	9 —
Milo toaletno viola	"	4 —
Milo toaletno »Marija«	"	10 —
Milo za britje	"	3 —

Potrebščine za čevlje.

Krema črna	škatla	5, 7
Krema rujava	"	5 —
Ribje olje za mazanje		
podplatov 1/2 l stekl.	stekl.	10 —

Druge potrebščine.

Kalodont za zobe	tuba	7 —
Krtače za zobe	kom.	12, 8
Ominol za kovine	zav.	2 50
Vim, (čisti vse)	"	3 50
Muholovci	"	1 —
Prah za čiščenje obleke	"	14 —

Izdajatelj: »Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic v Sloveniji«. Telef. 2641.

Glavni in odgovorni urednik Fr. Rupnik.
Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.